

GENİŞ KAPSAMLI TEMİNAT AMACI AÇIKLAMALARININ GEÇERLİLİĞİ SORUNU

(Validity of the Broad Assurance Explanations)

Doç. Dr. Bilgehan ÇETİNER*

ÖZET

Teminat işlemlerinde, teminat sağlanan alacak ile teminat arasındaki bağlantının kurulması amacıyla hizmet eden teminat amacı açıklamaları çok geniş kapsamda ifade edilebilmektedir. Bundan amaç alacaklının mümkün olduğunca çok sayıda alacağı için teminatın güvence sağlamaya devam etmesine imkan sağlamaktır. Kural olarak bu tür açıklamalar geçerli kabul edilmekle birlikte alacaklının beklentileri doğrultusunda her türlü doğmuş ve doğacak alacağa güvence sağlama-sına hukuken her durumda imkan bulunmamaktadır. İşte makalemiz de geniş kapsamlı teminat amacı açıklamalarının hangi içerik ve kapsamda geçerli ola-caklarına ilişkin konuda özellikle uygulamacılara ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Teminat, teminat işlemleri, teminat amacı açıklaması, kredi teminatı, ticari ilişki.

Abstract

The assurance explanations under assurance transactions have a broad role in order to establish a relation between the debts which provide assurance and assurance. The purpose is maintaining to provide assurance for the creditors debts as far as possible. Such explanations is accepted as a general rule; however, providing assurance to mature and immature credits in accordance with the creditor's expectations is not applicable in all legal situations. Therefore, the goal of our article is bringing light on particularly pragmatists in which context and extent of assurance explanations is valid.

Keywords: Assurance, assurance transaction, assurance explanations, credit assurance, trade relation.

A. Sorunun Genel Olarak Sunumu

Bankacılık uygulamasında, gerek kredi sözleşmeleri içerisinde yer alan teminat

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

hükümlerinde, gerekse kefalet, rehin, alıkoyma, hapis vb. teminatlara ilişkin sözleşmelerde, hemen her zaman şu türden ifadelerle bir teminat amacı açıklamasına yer verildiği görülmektedir: “*Banka lehine verilen teminat, bankanın doğmuş ve doğacak bütün alacaklarına güvence sağlayacaktır*”. Bankaların teminat yoluyla alacaklarına mümkün olduğunca geniş bir koruma sağlamak amacıyla, genel işlem koşulları içerisinde düzenledikleri bu türden teminat amacı açıklamalarının, sözleşmenin üzerinde taraf iradelerinin uyuşması gereken asli edim unsurları bakımından *belirlilik ilkesi* (TBK m. 1), *kişilik hakkının korunması* (MK m. 23, TBK m. 27) ve *genel işlem koşullarının denetimi* (TBK m. 21-25) kapsamında geçerliliklerinin değerlendirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda açıklamalarımıza geçmeden önce konumuz bakımından öne çıkan *teminat amacı açıklaması, alacağın belirliliği ilkesi* ile *ticari ilişki* kavramlarına ilişkin ön bilgi vermekte fayda görüyoruz.

B. Teminat Amacı Açıklaması

Teminatın temel işlevi, bir alacağa teminat sağlamaktır. Bu bağlamda hangi alacağın (veya alacakların) teminat altına alındığı, teminat sözleşmesinin asli unsurlarından birisi olan *teminat amacına* (“*Sicherungszweck*”) göre belirlenecektir. Teminat amacı, hem teminat altına alınan alacağı belirlememizde, hem de bunun kapsamını sınırlamamızda en önemli ölçüttür. Temel borç ilişkisinden yalnızca *doğmuş mevcut* alacakların mı yoksa gelecek de doğacak *müstakbel alacakların*¹ da mı teminatın kapsamına gireceği; yine açıklamada belirtilen alacağın toplam tutar mı olduğu yoksa faizlerin, masrafların, sözleşme cezalarının vb. unsurların da ayrıca teminat kapsamında mı değerlendirileceği; teminat sağlanan temel borç ilişkisinden doğan yalnızca asli edim borçlarının mı yoksa borcun ihlali halinde istenebilecek tazminatın ve/veya sebepsiz zenginleşmeye yahut sözleşmeye dayanan iade taleplerinin de teminat aracı ile teminat altına alınıp alınmadığının belirlenmesinde *teminat amacı açıklaması* kilit rol oynayacaktır.

Teminat amacı açıklaması, müstakil tek bir alacağın (fer’ileriyle birlikte) teminat alınmasına yönelik olabileceği gibi, özellikle bankacılık uygulamasında yaygın olduğu üzere “*doğmuş ve doğacak bütün alacakları kapsayacak*” şekilde bir içeriği de sahip olabilmektedir. Teminat verilirken, mevcut olan alacaklar kadar, müstakbel alacakların da teminat amacının kapsamına alınmasına kural olarak herhangi bir hukuki

¹ Müstakbel alacak kavramı, yalnızca vadeye yahut geciktirici koşula bağlanmış alacakları (dar anlamda müstakbel alacakları) değil, belirli bir hukuki ilişkiden ileride doğacak alacakları yahut hangi hukuki ilişkiden doğacağı dahi belli olmayan alacakları da kapsayan bir kavramdır. Örneğin bir kira sözleşmesi çerçevesinde hukuki ilişkiye giren taraflardan, kiralayan için şu müstakbel alacaklar gündeme gelebilecektir: Doğacak kira bedeli alacakları (vadeye bağlanmış alacaklar), kira konusunun iadesine ilişkin alacak, kiracının kiralayanın şahsına yahut malvarlığına verdiği zarardan doğan alacak (haksız fiil alacağı), kiralayanın malvarlığından geçerli hukuki sebebe dayanmayan kazanımlar nedeniyle doğacak alacaklar (sebepsiz zenginleşme alacakları).

engel bulunmamaktadır. Nitekim, kanuni teminatların tipik örneklerinden ipoteğe ilişkin MK m. 881/f. 1'de “*henüz doğmamış olmakla beraber doğması kesin veya olması bulunan herhangi bir alacak ipotekle güvence altına alınabileceği*” belirtilmektedir. Keza, kefalete ilişkin TBK m. 582/f. 1 hükmünde gelecekte doğacak veya koşula bağlı bir borç için de kefalet sözleşmesi kurulabileceği düzenlenmektedir. O halde, teminat sözleşmesinde yer alan teminat amacı açıklaması mevcut olacaklar kadar henüz doğmamış alacaklara da güvence sağlamaya yönelik olabilir. Önemli olan, teminat amacının hangi alacak yahut alacakların teminat altına alındığını yeterli açıklıkta ortaya koymasıdır. Buna doktrinde “*teminat altına alınan alacağın belirliliği ilkesi*” veya kısaca “*alacağın belirliliği ilkesi*” denmektedir.²

C. Alacağın Belirliliği İlkesi

Alacağın belirliliği ilkesi, teminatın ilişkin olduğu alacağın *belirli* yahut *belirle-
nebilir* olmasını gerektirir³. Alacak, teminat amacıyla somut olarak belirlenmemiş ve nasıl belirleneceği de açıkça kararlaştırılmamış olsa da, sözleşmenin somut olayın hal ve şartları da dikkate alınarak yorumuyla da belirlenebilir (TBK m. 19/f. 1). Özellikle bir kredi sözleşmesi ekinde yahut bu sözleşmenin akdine zaman açısından denk düşen teminat işlemlerinin, kredi borcunu teminat altına alma amacıyla yapıldığı sonucuna varılabilir.

Teminat amacı açıklaması ile teminatın belirli bir alacak ile ilişkilendirilmesi, teminat işlemlerinin⁴ *asli unsurudur*. Dolayısıyla teminat sağlanmak istenen alacağın belirliliği, her şeyden önce TBK m. 1 ve 2 hükümleri çerçevesinde teminat işleminin kuruluşuna ilişkin bir sorundur. Bu hükümler çerçevesinde tarafların irade açıklama-

² **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB N. 379, 460; karşı. ayrıca BGE 106 II 263.

³ **ZürcherK-Oftinger/Bär**, Art. 884 ZGB N. 117 vd., 138; **Schmid/Hürlimann-Kaup** N. 1914; **BaslerK-Bauer**, Art. 884 ZGB N. 48 vd.; **Canaris**, Bankvertragsrecht 3. A. 1981 N. 2670 vd. BGE 128 III 437 vd., 120 II 37, 51 II 28..

⁴ Teminat alacaklısına teminat sağlanması bağlamında karşımıza iki tür hukuki işlem çıkmaktadır: *Teminat sözleşmesi* ve *teminat sağlama işlemi*. Bir alacağa teminat sağlanmasında borçlandırıcı işlem aşamasını oluşturan teminat sözleşmesi ile tasarruf işlemi niteliğindeki teminat sağlama işlemlerinin her ikisini birden ifade etmek üzere metnimizde *teminat işlemleri* ifadesi kullanılmaktadır. Örneğin bir taşınmaz üzerinde ipotek teminatı sağlanırken, teminat sözleşmesi olarak ipotek sözleşmesi (veya daha genel ifadeyle taşınmaz rehini sözleşmesi) akdedilirken, alacaklıya ipotek teminatını kazandıran işlem tapuda adına yapılacak ipotek hakkının tescili işlemidir. Bununla birlikte bir alacak hakkının teminat amaçlı inanca temlikinde, tasarruf işlemi niteliğindeki temlik sözleşmesi çoğu zaman hukuki sebebinin teşkil eden inanca anlaşmasını da bünyesinde barındırır. Ancak bu, her iki işlemin hukuk aleminde ayrı ayrı varlığa sahip oldukları gerçeğini değiştirmez. Konumuz açısından belirtelim ki, teminat sağlanan alacağın belirliliği ilkesi yalnızca teminat sözleşmesi bakımından değil, teminat sağlama işlemi bakımından da tarafların üzerinde anlaşmış olmaları gereken asli unsurdur. Bununla birlikte uygulamada geniş kapsamlı teminat amacı açıklamalarının aynı teminatlarda (ipotek, taşınır rehni) teminat sözleşmelerinde, kişisel teminatlar ile alacak teminatlarında ise teminat sağlama işlemi (kefalet sözleşmesi, inanca temlik anlaşması, garanti sözleşmesi) içerisinde yer aldıkları görülmektedir.

malarının değerlendirilmesi neticesinde teminat amacı konusunda taraf iradelerinin belirli yahut belirlenebilir bir alacak üzerinde uyuşmadığı sonucuna varılması halinde işlemin hiç kurulmadığı yahut taraf irade açıklamalarında öngörülenden çok daha dar kapsamlı kurulduğu sonucuna varılabilecektir. Bu noktada belirtelim ki, sağlanmak istenen teminatın fer'i mi yoksa bağımsız bir teminat mı olduğunun hiçbir önemi yoktur. Bir ipoteğin kurulmasında olduğu kadar, bir garanti sözleşmesi ile sağlanan teminatta da, teminatın hangi alacak için verildiği belirsiz ise, her iki işlem de asli unsur bulunmadığından alacaklıya hiçbir teminat sağlamayacaktır. Bilhassa bağımsız teminatlar açısından teminat amacı açıklamasının ("*Sicherungszweckerklärung*" = "*Zweckerklärung*") önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır: Teminat amacı açıklamasıyla sadece hangi alacak için teminat sağlandığı belirlenmiş olmamakta, aynı zamanda teminat sağlama işlemi ile temel borç ilişkisi veya bir başka ifadeyle teminat ile alacak arasındaki bağlantı da bu açıklama ile kurulmaktadır. Oysa fer'i teminatlarda alacak belirli olduktan sonra teminat ile alacak arasındaki bağlantı *kanun* yoluyla kurulmaktadır. Her iki durumda da bağlantı kurulacak belirli yahut belirlenebilir bir alacağın bulunmaması, teminat işlemlerinin yokluğu sonucunu doğuracaktır.

Alacağın *belirlenebilirliği* ile kastedilen, teminatın kuruluşunda somut olarak belirlenmemiş olsa da hangi alacağa teminat sağlandığının, sonraki bir zamanda ya objektif kriterlere göre ("*objektif belirlenebilirlik*") yahut da teminat veren yahut alan yahut bir üçüncü kişinin kararına göre ("*sübjektif belirlenebilirlik*") belirlenebilecek olmasıdır⁵. Teminat altına alınan alacakların genel ve kapsamlı bir ifadeyle belirtildiği durumlarda bunların çerçevesine ilişkin ortaya çıkabilecek ihtilaflarda, teminatın ihtilaf konusu alacağa teminat sağlayıp sağlamadığı, teminat amacı açıklamasının *güven ilkesine göre* yapılacak yorumuyla belirlenecektir⁶. Bir başka deyişle, teminat amacı anlaşmasına yönelik irade açıklamaları yorumlanırken ne tarafların iç iradeleri ne de açıklamanın lafzı esas alınacaktır; bunlara, dürüst ve makul bir muhatabın somut olayın özellikleri de dikkate alarak açıklamaya vermesi gereken anlam esas alınarak, hangi alacakların teminat kapsama alınmış olduğu belirlenecektir⁷. Bu bağlamda örneğin, cari hesap şeklinde işleyen bir kredi hesabına kefalette, ileride bu hesap dahilinde çekilecek kredilerden doğacak yeni alacaklardan da sorumlu olunacağı, hesabın niteliği dikkate alındığında bilinmesi gerektiği halde; aynı durumda -cari hesaba da dahil edilmiş olsa- bankanın, örneğin kredi alanın haksız fiilinden ötürü doğacak alacağının, teminat açıklamasının kapsamına girmeyeceği sonucuna da yine güven esasına göre yapılacak bir yorumla ulaşılabilecektir.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB N. 383 vd.; **BernerK-Kramer**, Allgemeine Einleitung N. 75; **Gauch/Schluop/Schmid**, Schweizerisches Obligationenrecht, Allgemeiner Teil, 9. A., Zürich/Basel/Genf 2008, N.345.

⁶ **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB N. 460.

⁷ Genel anlamda güven ilkesine göre sözleşme hükümlerinin yorum yoluyla içeriklerinin belirlenmesine ilişkin açıklamalar için bkz. **BaslerK-Bucher**, Art. 1 OR, N. 5 vd..

D. Ticari İlişki Kavramı

Teminat sözleşmesinde mevcut geniş kapsamlı teminat amacı açıklamalarının geçerliliğine ilişkin açıklamalarımızda sıklıkla “*ticari ilişki*” (“*geschäftlicher Verkehr*”) kavramını kullanacağız. Ticari ilişki, her ne kadar kanun (örneğin MK m. 950/f. 3) ve yargı içtihatlarında sıkça kullanılan bir tabir olsa da, tanımına söz konusu metinlerde rastlamamaktayız. Doktrinde ise, “*aralarında sürekli ticari işlemler yapan yahut en azından bu türden çok sayıda işlem yapmayı amaçlayan taraflar arasındaki ilişki*” olarak tanımlanmaktadır⁸. O halde, bu tanımdan yola çıkarak ticari ilişkinin iki temel unsuru bulunduğunu söyleyebiliriz: *Ticari işlem* ve *Süreklilik*. Ticari işlem, TTK m. 3’e göre ticari iş kavramının kapsamına giren *işlemleri* ifade etmektedir. Yine ticari iş, TTK m. 19’da yer alan karineden hareketle kural olarak tacirin işletmesiyle ilgili yaptığı iş olarak kabul edildiğine göre, ticari işlem de buna uygun olarak kısaca tacirin, işletmesiyle ilgili yaptığı hukuki işlem olarak tanımlanabilir. Bu durumda ticari ilişki ise, taraflarından en az birinin tacir olduğu kişiler arasında yapılan ticari işlemlerle oluşan, belirli bir süreden beri devam edegelen ve belirli/belirsiz bir süre daha devam etmesi öngörülen hukuki ilişki olarak tanımlanabilir. Bu ilişki kapsamında yapılan hukuki işlemlerin, hep aynı türden olması zorunda değildir. Örneğin, banka ile müşteri arasındaki ticari ilişki çoğu zaman bir bireysel veya ticari bankacılık hizmetleri sözleşmesi akdiyle açılan hesap (çoğu zaman cari hesap) ile ortaya çıkar⁹. Bu ilişki dahilinde banka ile müşteri arasında ayrıca tüketici kredisi sözleşmesi, kredi kartı sözleşmesi, ticari kredi sözleşmesi, havale sözleşmesi, akreditif sözleşmesi, çek defteri verilmesine ilişkin sözleşme vb. çok sayıda ve türde sözleşme akdedilebilir. Bütün bu sözleşmelerle kurulan *hukuki ilişkiler*, taraflar arasındaki ticari ilişkiye dahil olacaktır. Doktrinde, banka ile müşterisi arasındaki ticari ilişkinin, bu ilişkiye dahil münferit sözleşmelerden bağımsız bir hukuki ilişki olduğu konusunda görüş birliği bulunmakla birlikte, bu ilişkinin bizzat kendisinden taraflar için ayrıca yükümlülükler (örneğin, sadakat yükümlülüğü, bankanın münferit sözleşmeler yapma yükümlülüğü) doğup doğmayacağı ise tartışmalıdır. Konumuz bu olmadığından tartışmanın detayına girmeyip yalnızca ilgili kaynaklara atıf yapmakla yetiniyoruz¹⁰.

Teminat sözleşmeleri de uygulamada çoğunlukla taraflarından birini bir tacirin, örneğin bir bankanın, bir müteahhidin, bir finansal kiralama yahut faktöring şirketinin, bir mülkiyeti saklı tutma kaydıyla satış yapan işletme sahibinin, bayiin, işyerini işletmek üzere kiralayan/kiraya verenin vs. oluşturduğu sözleşmeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine bu durumda akdedilen teminat sözleşmesi, aralarında ticari ilişki bulunan kişiler arasındaki hukuki ilişki(ler)den doğmuş veya doğacak *belirli* bir alacağı/yahut alacakları teminat altına almayı amaçlayabileceği gibi uygu-

⁸ Bkz. ve karşı. **Zobl**, Morphologie, s. 506 vd.; **Betschart**, N. 233.

⁹ Karşı. **Zobl**, Morphologie, s. 507.

¹⁰ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Zobl**, Morphologie; **Schmid**, Geschäftsbeziehung.

lamada daha yaygın olduğu şekliyle, bazen ticari ilişkiyle bağlantı kurularak bazen de bu bağlantı dahi kurulmaksızın, ilişkinin tarafları arasında herhangi bir hukuki sebepten doğmuş/doğacak her türlü alacağı konu edinen bir teminat amacı açıklaması da içerebilmektedir. İşte, bundan sonraki yapacağımız açıklamalarda özellikle bu son durumda ortaya çıkan geniş kapsamlı teminat amacı açıklamalarının, teminat sözleşmesinin kuruluşu bakımından alacağın belirliliği ilkesine uygun olup olmadıklarını, teminat verenin ekonomik faaliyet özgürlüğü kapsamında kişilik hakkını ihlal edip etmediklerini ve genel işlem koşullarının denetimine ilişkin TBK m. 21-25 ve TKHK m. 5 hükümleri kapsamında geçerliliklerini ayrıntılı olarak ele alacağız. Yine bu noktada belirtelim ki, teminat verenin daha fazla korunma ihtiyacı içinde olduğu, bizzat kanunda düzenlenen örneklerinden de anlaşılan *üçüncü kişi teminatları* ile *asıl borçlu tarafından sağlanan teminatlar* arasında bir ayırım yapılarak konuya yaklaşmak gerekecektir.

E. Geniş Kapsamlı Teminat Amacı Açıklamalarının Geçerlilik Esasları

I. Üçüncü Kişi Teminatları Bakımından

1. Asıl Borçlunun Doğmuş Bütün Alacaklarından Sorumluluk

Üçüncü kişi teminatlarından en yaygın uygulama alanı olan kefalette, kefilin sorumluluğuna ilişkin olarak Türk Borçlar Kanunu şu temel düzenlemeyi içermektedir:

Madde 589/f. 3: “*Sözleşmede açıkça kararlaştırılmamışsa kefil, asıl borçlunun sadece kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumludur.*”

Bu hükme göre, kefalet sözleşmesinden önce *doğmuş alacaklara* (o halde aynı anda doğanlar bu kapsama girmeyecektir) kefalet, ancak bunun sözleşmede açıkça kararlaştırılmış olması halinde mümkündür¹¹. Bu kapsamda doğmuş alacakları ikili bir ayırıma tabi tutmakta fayda vardır: Teminatın verilmesine sebep olan belirli bir hukuki ilişkiden doğmuş alacaklar; asıl borçlu ile alacaklı arasındaki ticari ilişki dahilindeki yahut bunun dışındaki başka bir hukuki ilişkiden doğmuş alacaklar. Bunlardan ilkini *dar anlamda doğmuş alacaklar*, her ikisinin birden oluşturduğu alacak grubunu ise *geniş anlamda doğmuş alacaklar* olarak adlandırabiliriz. Kefilin, sözleşmede açıkça kararlaştırılmış ise, “dar anlamda doğmuş alacaklardan” sorumlu olacağında şüphe yoktur, zira bu tür alacakların belirlenebilir oldukları açıktır¹². Bu

¹¹ Buna karşın Art. 499/f. 3 OR (İsviçre Borçlar Kanunu) “*sözleşmeden veya halin icabından aksi anlaşılmadıkça*” kefilin yalnızca kefalet sözleşmesinden sonraki borçlardan sorumlu olduğunu düzenlemektedir. Buna göre sözleşmede açıkça kararlaştırılmamış olsa da, sözleşmeden dolayı olarak anlaşılması hatta bu dahi söz konusu olmaksızın durumun özelliklerinden, doğmuş alacaklara kefil bulunduğu sonucuna varılabiliyor olunması yeterlidir. TBK m. 589/f. 3 hükmü son iki halde kefilin doğmuş borçlardan sorumlu olmayacağını öngörmektedir.

¹² Karş. **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB, N. 385, 386. Nitekim bankacılık uygulama-

bağlamda örneğin kefil, açıkça kararlaştırılmışsa bankanın, asıl borçludan cari kredi ilişkisi dahilinde daha önce doğmuş alacaklarından sorumlu tutulabilir. Bunların kefalet sözleşmesinde teker teker sayılması zorunlu değildir; bunun olağan genel ifadesiyle de sözleşmede kararlaştırılmış olması yeterlidir (örneğin, “kredi ilişkisinden doğmuş alacaklar”).

Geniş anlamda doğmuş alacaklardan kefilin sorumluluğunu öngören bir teminat amacı açıklaması için ise aynı şeyi söyleyemeyiz. Kefilin bu durumda, asıl borç ilişkisinin tarafları arasındaki *ticari ilişkiye dahil de olsalar*, teminatın verilmesine sebep¹³ olandan *başka bir hukuki ilişkiden* doğmuş alacaklardan sorumlu tutulabilmesi mümkün değildir. Örneğin, banka ile borçlu arasındaki kredi ilişkisi vesilesiyle kefil olan kişinin sorumluluğu, taraflar arasındaki ticari ilişkiden doğmuş bütün alacakları kapsayan bir genel ifadeyle (örneğin, “*bankanın, bankacılık işlemleri nedeniyle doğmuş bütün alacakları için kefil oluyorum*”) bankanın asıl borçludan olan çek hesabı alacaklarını yahut kredi kartı kullanımından doğmuş alacaklarını da kapsamayacaktır.

Bu durumun nedenlerinden ilki, asıl borçlu ile alacaklı arasındaki belirli bir hukuki ilişki sebebiyle kefalet teminatı verirken kefilin, teminat amacı açıklamasına *güven esasına* göre vereceği anlam, teminatın yalnızca bu ilişki kapsamında doğmuş olan alacakları kapsadığı olacaktır. Genel teminat amacı açıklamasının dar anlamdaki doğmuş alacaklar dışındaki kapsamı, kefil açısından ne objektif ne de subjektif

sında da kefalet hükümlerinde, kefilin, yalnızca *kredi sözleşmesinden doğmuş* alacaklardan sorumlu olduğu çoğu zaman açıkça belirtilmektedir. Bkz. örneğin Akbank Genel Kredi Sözleşmesi madde 3.5.2.1: “*Banka ile müteselsil kefiller; Türk Borçlar Kanunu’nun (TBK) 582’nci maddesi gereği, müteselsil kefaletin Sözleşme sebebiyle doğmuş borçları kapsadığı gibi, ileride doğması muhtemel borçları da kapsayacağı hususlarında mutabık kalmışlardır.*” (<http://www.akbank.com/doc/GenelKrediSozlesmesi.pdf>); Akbank Tüketici Kredisi Sözleşmesi madde 9: “*İşbu sözleşmenin sonunda imzası bulunan Müşterek Asıl asıl borçlu ile Kefil/Kefiller, Kredili Müşterinin bu sözleşme ile borçlandığı/borçlanacağı bütün meblağları, BANKA’ya karşı MADDE 13’de yazılı kredi miktarına kadar Müşterek Asıl asıl borçlu, Kefil/Kefiller olarak üstlenirler*” (http://www.akbank.com/doc/TuketiciKredisiSozlesmesi_TL.pdf); Vakıfbank Tüketici Kredisi Borçlanma ve Rehin Sözleşmesi madde 13: “*Bu sözleşmenin sonunda imzası bulunan Kefil/Kefiller; Müşterinin bu sözleşmeden ötürü borçlandığı ve borçlanacağı tutarı aşağıda imza bölümünde belirtilen miktara kadar kefil olarak tekeffül ettiklerini...gayrikabili rücu olarak kabul ve taahhüt ederler.*” (http://www.vakifbank.com/documents/tuketici_kredisi_borclanma_ve_rehin_sozlesmesi.pdf); Finansbank Genel Kredi Sözleşmesi madde 32: “*Bu Sözleşme’nin altında isim, unvan ve adresleri yer alan ve borçtan sorumlu olduğu azami miktarı, kefalet tarihini ve müteselsil kefil olduğunu el yazısı ile yazarak imza vazetmiş, müşterek asıl asıl borçlu müteselsil kefiller, Müşteri’nin işbu Sözleşme ve bilcümle ekleri sebebiyle borçlandığı (kefalet dahil) veya borçlanacağı bütün paraları...Banka’ya ödemeyi müşterek asıl asıl borçlu ve müteselsil kefil sıfatıyla birbirlerinden bağımsız ve kişisel olarak üstlenmektedir.*” (http://www.finansbank.com.tr/pdf/bankacilik/sozlesmeler/Genel_Kredi_Sozlesmesi.pdf);

¹³ Burada ve metnin devamında “sebeup” kavramı teknik anlamda, yani “hukuki sebep” (causa) anlamında kullanılmamaktadır. Teminat sözleşmesinin teminat amacıyla bağlantısının kurulduğu ve bu sözleşmenin hukuken “saikini” oluşturan “temel borç ilişkisi” için kullanılan bir tabirdir.

anlamda belirlenebilir olmayıp, kefalet işlemine *yabancı ve alışılmadık* niteliktedir¹⁴. Hal böyle olunca, güven esasına göre yapılacak bir yorumla tarafların teminat sözleşmesinin teminat amacı hükmüne ilişkin irade beyanlarının *yalnızca teminat verilmesine sebep hukuki ilişkiden doğmuş alacaklar için* uyuşmakta olduğu (“*normatif uyuma*”)¹⁵ sonucuna varılması kaçınılmaz olacaktır. Bu durumda teminat sözleşmesinin de yine yalnızca bu alacaklara teminat sağlayacak şekilde ve içerikte kurulmuş olduğu sonucuna varılacaktır (TBK m. 1, 2)¹⁶.

Aynı sonuca, söz konusu teminat amacı açıklamasının, TBK m. 20 (TKHK m. 5/f. 3) anlamında genel işlem koşulu niteliğine sahip olması halinde de ulaşılabilecektir¹⁷. Geniş kapsamlı bir teminat amacı açıklaması içeren genel teminat koşulu, teminatın verilmesine sebep hukuki ilişkiden doğan alacaklar dışında kalan içeriğiyle TBK m. 21/f. 2 anlamında bir *sürpriz koşul* niteliğinde olacaktır¹⁸. Zira belirli bir hukuki ilişki ile bağlantılı olarak kefil olunurken, -ayrıca açıkça bilgilendirilmedikçe- aynı zamanda alacaklının, asıl borçlu ile ticari ilişkileri kapsamında dahi olsa başka hukuki ilişkilerden doğan alacaklarına da kefil olunacağına ilişkin genel teminat koşulu, Kanunda belirtildiği şekilde, “işin özelliğine” yabancı, dolayısıyla alışılmadık, sürpriz bir koşuldur¹⁹. Ancak bu tür alacaklardan da kefilin sorumlu olduğu ayrıca ve açık bir biçimde sözleşmede belirtilmişse, teminat amacı açıklamasının kefil açısından “sürpriz koşul” olma özelliği bulunmaz. Bunun için, genel işlem koşullarının varlığına ilişkin TBK m. 21/f. 1 uyarınca yapılacak genel bilgilendirmenin ötesinde,

¹⁴ Aynı yönde **Ulmer/Brandner/Hensen**, Teil 2 (9), N. 1, 2; Karş. ayrıca **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB, N. 431; **Bilow**, N. 916.

¹⁵ Kavram ve açıklaması için bkz. Kocayufpaşaoğlu, Borçlar Hukukuna Giriş, s. 171, 172.

¹⁶ Dar anlamdaki doğmuş alacaklar dışındaki doğmuş alacaklar bakımından geniş kapsamlı teminat amacı açıklamalarının TBK m. 589/f. 3’de öngörülen *açıkça kararlaştırılmış olma* koşulunu da karşılamayacakları söylenebilecektir. Ancak her durumda söz konusu alacaklar üzerinde TBK m. 1 ve m. 2 anlamında bir uyuşmanın bulunmadığı kabul edileceğinden, bunlar sözleşmenin içeriğine dahil olmayacaklar ve ayrıca TBK m. 589/f. 3 bağlamında bir değerlendirmeye ihtiyaç duyulmayacaktır. Bununla birlikte, dar anlamda doğmuş alacaklar açısından geniş kapsamlı teminat açıklamaları belirlilik ilkesine uygun olsalar da TBK m. 589/f. 3 hükmü bu tür alacakların kefaletin kapsamına geçerli surette girebilmeleri için normatif bir uyuşmanın ötesinde açıkça kararlaştırılmış olma koşulunu aramakta olduğundan yeterli olmayacaklardır.

¹⁷ Bizce, TBK m. 589/f. 3’deki “*açıkça kararlaştırılmamışsa*” ifadesi, doğmuş alacaklar için kefalet verilmesine yönelik açıklamanın, genel işlem koşulları içerisinde yapılmasına engel değildir. Hükmü, bu yöndeki sözleşme hükmünün mutlaka *müzakere edilmiş* olmasından çok, yoruma gerek duyulmaksızın, kefilin doğmuş alacaklardan sorumluluğunu sözleşmede açıkça belirtilmiş olması zorunluluğunu öngörmektedir.

¹⁸ Karş. **Schimansky/Bunte/Lwowski**, § 90, N. 97; **Wolf/Lindacher/Pfeiffer**, 5. Teil (Sicherungsrechte), N. 176; BGH, 01.06.1994- XI ZR 133/93, BGHZ 126, 174; BGH 18.01.1996- IX ZR 69/95, BGHZ 132, 6.

¹⁹ **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB, N. 431; BGE 119 II 446; **ZürcherK-Schönenberger/Jäggi**, Art. 1 OR N. 499; **Gauch/Schluemp/Schmid** N. 1141b; BGE 109 II 458; **Schimansky/Bunte/Lwowski**, § 90, N. 101.

kefilin *özel olarak* teminat amacı açıklamasını içeren koşulun varlığı hususunda bilgilendirilmiş olması gereklidir²⁰. Bu özel bilgilendirme, ilgili teminat koşulunun diğer koşullardan baskı tekniğiyle daha belirgin (koyu ve daha büyük puntoda) yazılmaları suretiyle de gerçekleştirilebilir²¹. Ancak, geniş kapsamlı teminat amacı açıklamalarında her halükarda kefilin kişisel teminat vermesine sebep olan hukuki ilişki dışındaki alacaklar *belirlenebilir* olmadıkça kefalet sözleşmesinin kapsamına dahil olmayacaklardır. Bu ise, ancak diğer alacakların doğdukları hukuki ilişkilerin sözleşmede ayrıca münferit şekilde sayılmaları halinde mümkündür.

Hiç şüphe yoktur ki, kefalet bakımından yapılan bütün bu açıklamalar ve varılan sonuçlar, diğer üçüncü kişi teminatları, yani teminat amaçlı borca veya sözleşmeye katılma, garanti sözleşmesi, üçüncü kişi tarafından sağlanan taşınır, taşınmaz, alacak ve diğer hak rehinleri, üçüncü kişiler tarafından asıl borçlu lehine yapılan inançlı temlik işlemleri için de aynen geçerli olacaktır. Esasen kefalet örneğinde yaptığımız bu açıklamalar, diğer kişisel ve aynı nitelikteki üçüncü kişi teminatları bakımından çok daha büyük önem taşımaktadır. Zira yargı kararlarının da etkisiyle özellikle bankacılık uygulamasında, kefilin sorumluluğunun yalnızca temel borç ilişkisinden doğmuş borçlarla sınırlandırıldığına; buna karşın diğer üçüncü kişi teminat verenlerin, asıl borçlunun kredi ilişkisiyle bağlantılı olmayan borçlarında da sorumlu olacağına dair hükümlere teminat sözleşmelerinde veya kredi sözleşmelerinin genel teminat koşullarında yaygın biçimde yer verildiğine şahit olunmaktadır²². Oysa bu tür teminatlarda da belirlilik ilkesi ve genel işlem koşulu denetimi bağlamında belirlediğimiz

²⁰ Lwowski/Fischer/Langenbacher, § 3, N. 18.

²¹ Schimansky/Bunte/Lwowski, § 90, N. 205.

²² Bkz. örneğin Vakıfbank Tüketici Kredisi Borçlanma ve Rehin Sözleşmesi madde 12: “Müşteri ve Kefil/Kefiller, işbu kredi sözleşmesi kapsamında verdiği/vereceği tüm teminatların (rehin, temlik, ipotek vs.), bu kredi sözleşmesine teminat olması dışında Bankadan kullandıkları ve kullanacakları diğer krediler ile **her ne sebepten olursa olsun gerek asaleten ve gerekse kefaleten doğmuş ve doğacak tüm borçlarının teminatını da teşkil edeceğini ayrıca kabul, beyan ve taahhüt ederler.**; madde 14: “Müşteri **velveya Rehin Veren, gerek bu sözleşmeden, gerekse Bankayla imzalamış bulunduğu başka sözleşmelerden velveya herhangi bir nedenden doğmuş/doğacak borçlarının teminatı olarak aşağıda belirtilen nakit, mevduat, döviz tevdiat hesabı, repo, devlet tahvili, hazine bonosu, yatırım fonu, Eurobond vb. hesaplarının Banka’ya rehmedildiğini kabul ve taahhüt ederler.**”; madde 15: “Müşteri **velveya Rehin Veren, gerek bu sözleşmeden, gerekse Bankayla imzalamış bulunduğu başka sözleşmelerden velveya herhangi bir nedenden Müşteri’nin gerek asaleten ve gerekse kefaleten doğmuş/doğacak her türlü borçlarının teminatı olarak aşağıda nitelikleri belirtilen aracın fekki Banka’ca bildirilinceye kadar,-TL (Yalnız TL) üzerinden süresiz olarak Banka’ya rehmedildiğini kabul ve taahhüt ederler.**” (http://www.vakifbank.com/documents/tuketici_kredisi_borclanma_ve_rehin_sozlesmesi.pdf).

Ziraat Bankası Menkul Rehni Sözleşmesi madde 8: “Bankanın, **her ne sebeple olursa olsun Müşteriden asaleten/kefaleten alacağı bulunduğu sürece** Müşterinin teminatların kısmen/tamamen geri verilmesi isteğini kabul edip etmemekte serbest olduğunu, Müşteri veya üçüncü şahıslar tarafından Bankaya verilen veya verilecek olan teminatların, bu teminatlarla ilgili olarak elde edilen her türlü hak ve alacağın, Müşteri’nin Banka’ya olan borçlarının tümü için teminat teşkil edeceğini... kabul ve taahhüt eder.”

esaslar ve sonuçlar aynen geçerli olacaktır. Asıl borçlu ile alacaklı arasındaki diğer hukuki ilişkilere yabancı konumdaki *rehin veren* yahut *inançlı devir işlemi yapan* kişiden de teminat verirken güven ilkesi gereği söz konusu ilişkilere doğmuş alacakların teminat kapsamında olduğunu bilmesi yahut öngörmesi beklenemez.

2. Borçlunun Müstakbel Alacaklarından Sorumluluk

Müstakbel alacak (yahut doğacak alacak) kavramının kapsamına öncelikle belirli bir hukuki ilişki çerçevesinde vadeye, süreye yahut koşula bağlanmış alacaklar (“*dar anlamda müstakbel alacaklar*”) girecektir. Bunun dışında, henüz hiçbir hukuki temeli bulunmamakla birlikte ileride tarafların iradeleriyle kuracakları bir borç ilişkisine dayalı olarak yahut haksız fiil veya sebepsiz zenginleşme gibi kanundan doğan borç ilişkileri kapsamında doğacak alacaklar da (“*geniş anlamda müstakbel alacaklar*”) yine müstakbel alacak kavramı ile ifade edilmektedir. Dar anlamda müstakbel alacaklar için kefil olunabileceği TBK m. 582/f. 1’de açıkça düzenlenmiştir. Bu tür alacaklar aynı zamanda *belirlenebilir* oldukları için, geniş kapsamlı teminat amcı da içeriyor olsa teminat işleminin geçerliliği bakımından herhangi bir sorun ortaya çıkmayacaktır²³. Nitekim bunun tipik örneği, *cari hesap şeklinde işleyen kredi ilişkisine* kefil olunmasıdır. Burada kefilin sorumluluğu, asıl borçlunun, genel kredi sözleşmesi çerçevesinde kullanmış olduğu herhangi bir münferit kredi borcunu tamamen ödemiş olmasıyla sona ermeyecek, asıl borçlunun aynı sözleşme uyarınca yeniden kredi çekmesi ile birlikte kefilin sorumluluğu bu defa bu yeni borç için devam edecektir²⁴.

Buna karşın alacaklının, asıl borçlu ile ticari ilişkisi kapsamında başka bir hukuki işlemde veya bu ilişki dışında kalan bir hukuki sebepten doğacak alacaklar, kısaca *ge-*

²³ Karş. **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB, N. 432. Her ne kadar bu yönde bir inceleme ve değerlendirme içermese de kefalet ve ipotek sözleşmelerinin geçerli olduğundan hareket eden bir karar için bkz. Y. 11. HD., 13.3.2007, E. 2005/13053 K. 2007/4350, “*Mahkemeye, iddia, savunma, dosyadaki kanıtlar ve bilirkişi raporuna nazaran, gerek kefalet sözleşmesi, gerekse ipotek sözleşmesi incelendiğinde davacının sadece (10.000.000.000)TL limitli kefaleti sebebiyle sorumlu olmadığı, aksine ipotek sözleşmesi ve sözleşmenin eki olan şartlara göre asıl borçlunun bankaya karşı her türlü sebepten doğmuş ve doğacak tüm borçları nedeniyle, sorumluluğun üstlenildiği, ipoteğin kefaletin teminatı olarak verilmeyeceği, bu durumda davacının hem kefalet miktarı, hem ipotek limiti hem de temerrüdünün sonuçlarından dolayı sorumlu olduğu, yapılan hesaplama göre davacının bankaya yapmış olduğu ödemenin yapması gereken ödeme miktarından az olduğu, fazladan yapılmış bir ödeme bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. . . Davaya dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına, davacı tarafından tesis edilen ipoteğin kredi borçlusunun doğmuş, doğacak tüm borçlarını limiti kapsamında teminat altına alan maksimal limit ipoteği niteliğinde olmasına, henüz ipotek limitinin de dolmamış bulunmasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir”.*

²⁴ **Hasan Ayrancı**, Kefalet Sözleşmesinde Asıl Borcun Belirli Olması İlkesi ve Cari Hesaba Kefalet, GÜHFD Cilt 9, Sayı 1-2 (Haziran-Aralık 2005), 111, 121 vd.; **Bülow**, N. 919; karş. ayrıca BGE 120 II 37 vd.; BGE 44 II 261 vd.

niş anlamda müstakbel alacaklar bakımından, genel nitelikteki teminat açıklamalarının belirlilik ilkesine ne ölçüde uygun olduklarının ayrıca değerlendirilmesi gerekecektir. Özellikle de teminat sözleşmesinde, uygulamada yaygın olduğu biçimde, “*hangi hukuki sebepten doğarsa doğsun mevcut ve ileride doğacak tüm borçlardan*” üçüncü kişinin kişisel yahut teminat aracı ile sorumluluğunun öngörülmesi halinde, teminat sağlama işleminin geçerliliği tartışma konusu olacaktır. Aynı sorun, örneğin kefilin cari hesap şeklinde çalışmayan ve limitli olmayan sabit vadeli krediler²⁵ için, “*bankanın doğacak kredi alacakları için kefil oluyorum*” şeklindeki bir genel teminat amacı açıklaması yoluyla teminat vermesi halinde, bu teminatın, sonradan doğacak yeni kredi alacaklarını da kapsayıp kapsamayacağı sorunu bağlamında da ortaya çıkacaktır.

Teminat verilmesine sebep olan temel borç ilişkisi dışında, alacaklının her türlü müstakbel alacağından üçüncü kişi teminat vereni sorumlu tutan sözleşme hükümünün, bu kişinin sorumlu olacağı alacakların çerçevesini son derece genişleteceği açıktır. “Hangi hukuki sebepten doğarsan doğsun” ifadesi, üçünü kişinin sözleşme yaparken yükümlülüğünün nereye kadar uzanacağını tasavvur etme imkânını büyük ölçüde ortadan kaldırmaktadır. Bu ifadenin geniş kapsamı nedeniyle teminat sözleşmesinin kapsamına lafzen girecek bir alacağın, sözleşmesi yapılırken ancak çok uzak bir ihtimal olarak dikkate alınabilecek nitelikte olması mümkündür²⁶. Bu bağlamda, *Bucher* tarafından verilen çarpıcı bir örnekle durumu daha açık ortaya koyabiliriz: Bir kredi borçlusu ile alacaklı bankanın araçlarının katıldığı trafik kazası nedeniyle bankanın, kredi borçlusundan tazminat alacağı doğması halinde, bu alacağın da lafzen geniş kapsamlı kefalet açıklamasının içeriğine dahil olacağı açıktır. Oysa belirli bir kredi ilişkisi çerçevesinde doğacak alacağı/alacaklara kefalet veren kefilin, kefalet sözleşmesi akdederken, haksız fiilden doğan böyle bir alacağın da kefalet kapsamında olacağını göz önünde bulundurduğunu veya bulundurması gerektiğini söylememiz mümkün değildir²⁷. İşte bu nedenle de söz konusu koşul, bu içeriğiyle açıktır ki “be-

²⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Ünal Tekinalp**, Banka Hukukunun Esasları, İstanbul 2009, s. 488, N. 39-32 vd.

²⁶ **Bucher**, Grundprobleme des Kontokorrents, Recht 1994, 168, 181. Üçüncü kişi teminatlarında, özellikle de sorumluluğun kapsam ve/veya süre ile sınırlandırıldığı kefalet ve ipotekte, temel borç ilişkisinden doğmuş ve doğacak alacaklar için verilen teminatların “belirlilik ilkesi” ve “kişilik hakkının korunması” yönünden geçerli olduğunu belirten **Wiegand**, (Personalsicherheiten, s. 200 vd.) aynı teminat açıklamasının temel hukuki ilişki ile bağlantısız alacaklar için geçerliliği sorusunu cevapsız bırakmıştır.

²⁷ Aynı yönde BGHZ 101 29, 34; **Ulmer/Brandner/Hensen**, Teil 4 (2), N. 57. Bu noktada belirtelim ki, bazı alacaklar esasen belirlilik ilkesi ve TBK m. 21/f. 2 engeline takılıp teminattan yoksun kalabilecekken, Kanun, bunları açıkça teminat kapsamına sokarak belirsiz ve sürpriz olmaktan çıkarmıştır. Örneğin, kefilin sorumluluğunun kapsamını belirleyen TBK m. 589/f. 2/b. 2 alacaklının, borçluya yönelttiği takip ve davaların masrafları ile gerektiğinde rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masrafları da bu kapsama almıştır. Oysa Alman Federal Mahkemesi içtihatlarında ve Alman doktrininde söz konusu masrafların, kredi ilişkisinden kaynaklanmadığı ve bu ilişkiyle doğrudan bağlantılı olmadığı gerekçeleriyle

lirlenebilir” nitelikte olmayan alacakları da kapsamına almaktadır ve tarafların sözleşme kurulurken teminatın kapsamına ilişkin yaptıkları irade açıklamalarının güven ilkesine göre yorumundan, söz konusu alacaklara ilişkin bir uyuşmanın bulunmadığı (“*Dissens*”) sonucu çıkacaktır.

Öte yandan, teminatın kapsamına ilişkin teminat işlemindeki iradelerin hangi alacakları kapsayacak şekilde uyduğu noktasında belirleyici kriter şu olmalıdır: Taraflar arasında ihtilaf konusu olan alacak bakımından, genel kapsamlı teminat açıklamasın *sürpriz* nitelikte olmamalıdır. Örneğin somut olayda kefaletin kapsamına girip girmeyeceği tartışmalı olan alacağın, kefilin sözleşmeyle üstlendiği sorumluluğun kapsamına girmesinin *öngörülemez* olduğu her durumda, söz konusu alacağın teminat kapsamında olmadığı sonucuna varılmalıdır²⁸. Bu bağlamda hangi müstakbel alacaklar için genel kapsamlı teminat koşulunun *sürpriz*, hangilerinin *öngörülebilir* olduğunu biraz daha somutlaştıralım:

- Asıl borçlu ile alacaklı arasındaki ticari ilişkinin tamamen dışındaki hukuki sebep ve ilişkiden doğan alacakların teminat kapsamına girmeyecekleri açıktır. Örneğin, bankanın, kredi borçlusundan aynı zaman da haksız fiil veya sebepsiz zenginleşme sebebine yahut doğrudan kanuna dayanan bir alacağının doğması halinde bunlardan kefilin sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu bağlamda, kredi sözleşmesinin hükümsüzlüğü nedeniyle bankanın asıl borçludan olan iade alacağının da kefaletin kapsamına girip girmeyeceği ise tartışmalıdır. Bizce, geçerli bir kredi ilişkisi bulunduğu inanarak teminat veren kefilin, bunun herhangi bir nedenle hükümsüz olması halinde bankanın iade alacağının da teminat kapsamına gireceğini hesaba katması beklenemez²⁹. Bu nedenle, söz konusu alacağın genel kapsamlı bir teminat amacı açıklamasına binaen kefilin sorumluluğunda olduğu kabul edilemez. Keza, bu amaç ve mantıktan hareketle TBK m. 589/f. 4’de, “*Kefilin, asıl borç ilişkisinin hükümsüz*

kefilin bunlardan sorumlu tutan koşulların *sürpriz* koşul olduğu kabul edilmektedir. Bkz. **Ulmer/Brandner/Hensen**, Teil 4 (2), N. 57, dn. 177 ve orada atıf yapılan karar; ayrıca genel olarak bütün teminatlar için aynı sonucu kabul eden **Wolf/Lindacher/Pfeiffer**, 5. Teil (Sicherungsrechte), N. 178.

²⁸ Ayrıca karşı. **Staudinger/Horn**, § 765 BGB, N. 44; **Schimansky/Bunte/Lwowski**, § 90 N. 97; BGE 120 II 35 vd.; **Beck**, (Das neue Bürgschaftsrecht, Art. 492 OR, N. 107) geçmiş ve gelecek bütün borçları kapsayan geniş kapsamlı bir kefalet koşulunun kural olarak geçerli olduğunu, ancak bunun için kefilin dürüstlük kurallarına uyarınca yükümlülüğünün sınırlanacağına güvenebilmesinin şart olduğunu savunmaktadır. Bu görüşe, şu açıdan katılmamıza imkan bulunmamaktadır: Asıl borçlu ile alacaklı arasındaki hukuki ilişkiden (örneğin cari hesap ilişkisinden) doğmuş ve doğacak alacaklar bakımından kefilin sorumluluğu zaten kanunla sınırlanmış olduğundan ayrıca bu konuda dürüstlük kurallarına yapılan atıf gereksizdir. Burada mesele kefilin sorumluluğunun sınırlanmasına ilişkin değildir; kanunen sorumluluğu zaten sözleşmede belirtilen azami miktar ile sınırlı olacak kefilin, bu sınır dahilinde hangi alacaklardan sorumlu olacağıdır.

²⁹ Aynı yönde, **Wolf/Lindacher/Pfeiffer**, 5. Teil (Sicherungsrechte), N. 178; OLG Hamm ZIP 1988 300. Aksi görüşte BGH NJW 1992, 1234, 1235; **Ulmer/Brandner/Hensen**, Teil 2 (9), N. 6.

hale gelmesinin sebep olduğu zarardan ve ceza koşulundan sorumlu olacağına ilişkin anlaşmalar kesin olarak hükümsüz” olduğu düzenlenmektedir. Bu hüküm, sözleşmenin hükümsüz hale gelmesi halinde doğacak tazminat ve sözleşme cezası alacağın kefaletin kapsamına gireceğinin kefalet sözleşmesinde açıkça düzenlendiği durumlarda uygulama alanı bulacağı gibi, aynı alacakların genel kapsamlı bir teminat amacı anlaşması çerçevesinde ileri sürülmesi halinde de evleviyetle uygulanacaktır. Bir başka deyişle, sözleşmenin hükümsüz olmasından kaynaklanan alacakların belirlenebilir oldukları için kefaletin kapsamına girdikleri kabul edilecek olsa dahi, bu defa TBK m. 589/f. 4’de yer alan hüküm nedeniyle kefilin bu alacaklardan sorumlu tutulması mümkün olmayacaktır.

- Asıl borçlu ile alacaklı arasındaki *ticari ilişki dahilinde* olmakla birlikte, teminat işlemine vesile olan temel hukuki ilişki, örneğin cari kredi ilişkisi, dışındaki bir hukuki ilişkiden doğacak alacaklar, ayrıca sözleşmede açıkça kararlaştırılmadıkça, belirlenebilir olmadıklarından teminatın kapsamı dışında kalırlar. Bu duruma bankacılık uygulamasından birkaç örnek vermek gerekirse, bir ticari kredi sözleşmesi bağlamında ipotek teminatı sağlayan kişi, asıl borçlunun bankayla olan kredi kartı sözleşmesinden, sigorta sözleşmesinden, taşıt kredisinin de yatırılacağı hesabın açılmasına ilişkin sözleşmeden, havale sözleşmesinden doğacak alacakları için sorumlu tutulamaz³⁰. Bu konuda üçüncü kişi teminatları ile borçlu tarafından sağlanan te-

³⁰ Bu açıdan bizce isabetli olmayan bir karar için bkz. Y. 19. HD., 11.6.2012, 4341/9898. Karara konu olayda bir bankadan kredi kullanan borçlu şirket lehine, üçüncü kişi tarafından ipotek teminatı sağlanmış; daha sonra kredi borcu tamamen ödenmiş ve hatta banka ile üçüncü kişi arasında ipoteğin fekki konusunda anlaşma yapılmış olmasına rağmen, banka daha sonra pos cihazı sözleşmesi kapsamında aynı borçlu şirketten alacağı için rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlamış ve bunun üzerine üçüncü kişi ipotek veren borcun olmadığını tespiti ile ipoteğin terkinini dava etmiştir. İlk derece mahkemesi davacıyı haklı bulmuş ancak Yargıtay bu kararı şu gerekçeyle bozmuştur: “*Uyuşmazlık, somut olay bakımından ipoteğin fekki koşullarının oluşup oluşmadığı noktasında toplanmaktadır. Bu durumda; Mahkemece, davaya konu ipotek akdi ve banka kayıtları üzerinde, konusunda uzman bir bilirkişiye inceleme yaptırılarak, ödendiği iddia edilen kredi borcu dışında davacının davalı bankaya karşı ipotek kapsamında kalan herhangi bir kredi sorumluluğu bulunup bulunmadığının ve dolayısıyla somut olay bakımından ipoteğin fekki koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin saptanmasına yönelik ayrıntılı ve Yargıtay denetimine elverişli rapor alınarak varılacak uygun sonuç dairesinde bir karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeyle yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir*”. Bizce, ipotek sözleşmesindeki geniş kapsamlı teminat koşuluna dayalı olarak alacaklı ile borçlu arasındaki ticari ilişkiden doğan bütün alacaklar üçüncü kişi teminatı (burada ipoteğin) kapsamında değerlendirilemez. Yalnızca teminatın verilmesine vesile olan, teminat sözleşmesinin saikini oluşturan borç ilişkisi (burada kredi sözleşmesi) kapsamında doğmuş ve doğacak alacaklar teminatın kapsamına girecektir. Bunun dışındaki diğer alacaklar, taraflar arasındaki ticari ilişkiden dahi doğmuş olsalar, üçüncü kişi ile alacaklının bunlara güvence sağlanması konusunda iradelerinin uyutuğundan (güven ilkesi gereği) söz edilemez.

³¹ Benzer şekilde kredi sözleşmesi bağlamında üçüncü kişi tarafından verilen ipoteğin yalnızca tamamını ödenmiş kredi borcunu değil, geniş kapsamlı teminat koşulu nedeniyle çek defterleri ve banka teminat mektupları nedeniyle ileride doğabilecek olası lacaklara da güvence sağladığı şeklindeki bizce yerinde olmayan bir başka karar için bkz. Y. 19. HD., 13.9.2011, 2111/10663, “*Davacının*

minatlar arasında bir ayırım yapılması ve ilkinde ticari ilişki dahilindeki her borç ilişkisinden değil, yalnızca teminat işleminde doğrudan yahut dolaylı olarak bağlantı kurulan veya teminatın verilmesine vesile olan (teminat işleminin saikini teşkil eden) borç ilişkisinden doğan alacakların belirlenebilir oldukları ve teminat kapsamına girdikleri kabul edilmelidir³²³³. Bununla birlikte teminat amacı açıklaması “*hangi*

25.11.2005 tarihli 14245 Yevmiye numaralı ipotek akıt tablosunda “... gerek yurt içinde, gerekse yurt dışındaki tüm şubeleri tarafından adı geçenler lehine açılmış ve açılacak her türlü krediler ve yıl ve yabancı para velvaya yabancı para ölçüsüyle dövize endeksli kredilerle verilmiş ve verilecek teminat mektuplarından ve kontrgarantilerden, ithalata dair poliçelere bankaca konulan aval ve kabul şerhlerinden adı geçenlerin keşideci, ciranta ve kefil sıfatıyla imzalamış olduğu ve imzalayacağı kambiyo senetlerinden, yine adı geçenlerin alacaklı bankaya vermiş olduğu ve vereceği kefaletle dayalı taahhütlerinden, velhasıl sebep ve ciheti ne olursa olsun, adı geçenlerin alacaklı bankaya doğmuş ve doğacak tüm borçlarından 120.000.-YTL'na kadar olan kısmı ile ...” sorumlu olacağı açıkça belirtilmiştir. Davalı bankaca kredi borçluları olan şirketlerin lehine verilen teminat mektupları ve çek karnelerinin risklerinin halen devam ettiği, bilirkişi raporuyla banka yazularından belli olmasına göre, ipotek akıt tablosundaki açık hüküm de gözetilerek değerlendirme yapıp, varılacak uygun sonuç dairesinde bir karar verilmesi gerekirken...”

Aynı şekilde oğlunun kredi borcu için ipotek veren babanın, kredi borcu tamamen ödenmiş olsa da geniş kapsamlı teminat koşulu nedeniyle oğlunun kredi kartı sözleşmesinden doğan borcu için de taşınmazla sorumlu olacağı yönünde Y. 19. HD., 16.2.2011, E. 2010/7288, K. 2011/1966 “Mahkemece benimsenen bilirkişi raporu doğrultusunda taşınmaz üzerindeki ipotegin dava dışı T. D. davalı bankaya karşı doğmuş ve doğacak tüm borçlarının teminatı olarak verildiği, dava dışı T.’in Kredi Kartı Üyelik Sözleşmesinden doğan borçlarının bulunması nedeniyle davalı bankanın ipotegin fekki için onay vermekten vazgeçtiği, dava dışı T. D.’in davalı bankaya olan borçlarının ödenmemesinden dolayı ipotegin kaldırılmamasında hukuka aykırı bir durumun bulunmadığı, davalı bankanın ipotegin fekkine onay vermekten vazgeçmesi nedeniyle davacının maddi ve manevi zarara uğramadığı gerekçesiyle davacının ipotegin fekki ile maddi ve manevi tazminat taleplerinin reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekilince temyiz edilmiştir...”

³² Aynı ayırımdan yola çıkarak üçüncü kişi rehninde, teminatın alacak yönünden kapsamı belirlenirken daha sıkı denetlenmesi gerektiği görüşünde, **Foëx**, Nr. 657; **Simonius**, Probleme des Drittpfandes, ZSR 1979 I 359/362 (BGer, 20.8.2007, 4A_141/2007, E. 4.3. kararından naklen).

³³ Bu husus dikkate alınarak verilen bir karar için bkz. Y. 19. HD., 4.6.2012, 5727/9431, “Mahkemece toplanan deliller ve dosya kapsamına göre; davacıların murisinin yalnızca şirketin bankadan kullandığı 13.000,00 TL kredi ile ilgili olarak ipotek tesis ettiği, söz konusu ipotek işlemine konu edilen 13.000,00 TL’lik kredinin şirket tarafından bankaya ödendiği, muris tarafından verilen ipotegin limiti belli bir ipotek olduğu, davalı banka tarafından cari hesabın açık tutulduğu belirtilerek söz konusu ipotegin şirketin daha sonradan doğan borçlarına da teminat olarak kabul edilmesinin, objektif iyi niyet kurallarına aykırı olduğu, ipotek senedinde miktarın açıkça ve ihtilafsız olarak belirlenmiş olduğu, murise ait taşınmazların doğmuş ve doğacak diğer borçlar için de teminat olarak gösterileceğine ilişkin davalı taraf iddiasının yerinde olmadığı, zira senedin matbu olarak hazırlanan kısmında böyle bir ibarenin yer aldığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Ipotek akıt tablosunda taşınmazın T... Gemi San. ve Tic. A.Ş.’nin, T. 04.06.2012 Halk Bankası A.Ş. Sinop şubesinden kullanacağı 13.000,00 TL’ye karşılık tesis edildiği belirtilmiştir. İpotek 13.000,00 TL üzerinden kurulan limit ipotegi olup ipotegin T. 04.06.2012 Halk Bankası A.Ş. Sinop şubesinden kullanılacak kredilerin teminatını teşkil etmek üzere tesis edildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda Mahkemece T... Gemi San. ve Tic. A.Ş.’nin ipotek akıt tablosu kapsamında bir borcu bulunup bulunmadığı hususunda bilirkişiden ayrıntılı ve gerekçeli rapor alınıp varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmelidir”.

hukuki sebepten olursa olsun doğacak tüm alacaklar” şeklinde genel bir ifade değil de, ticari ilişki dahilinde saydığımız alacakları doğuran hukuki sebepleri belirten bir ifadeyi içeriyorsa, bu durumda belirlenebilirlik sorunu ortadan kalkar. Yalnız, bu türden bir teminat amacı koşulu genel işlem koşulu niteliğinde ise, teminat verilmesine vesile olan işleme yabancı olduğu ölçüde TBK m. 21/f. 2 hükmü uyarınca sürpriz koşul olma özelliği taşıyacaktır³⁴. Bunu aşmak için bankanın, kefilî söz konusu koşula ilişkin özel olarak bilgilendirmiş olması gerekir; böylelikle koşulun sürpriz olduğundan ve kapsamına giren alacaklar bakımından hükümsüz olduğundan artık söz edilemeyecektir.

- Üçüncü kişi teminatının verilmesine vesile olan hukuki ilişkiden doğan alacaklar kural olarak objektif belirlenebilirlik koşulunu sağlayacaklardır. Örneğin, bir kredi sözleşmesi bağlamında banka ile kefalet sözleşmesi akdeden kefil, sözleşmede açıkça bu kredi sözleşmesine atıf yapılmamış olsa da, kefalet sözleşmesinin hukuki sebebinin yahut sadece saikini oluşturduğu durumlarda, bu kredi sözleşmesinden doğacak münferit kredi alacaklarının tamamından –azami meblağ dahilinde- sorumlu olacaktır³⁵.

Burada varılan sonuçlar, bütün üçüncü kişi teminatları bakımından geçerlidir. Bir başka deyişle, teminat verenin, borçlunun her türlü müstakbel borcundan sorumluluğunu öngören bir teminat amacı açıklamasının yalnızca kefalet değil, garanti sözleşmesinde, üçüncü kişi tarafından asıl borçlu ile akdedilen taşınır-taşınmaz rehin sözleşmelerinde, inanca temlik anlaşmasında, borca ve sözleşmeye katılma sözleşmesinde yer alması halinde de teminat veren, bu alacaklardan ancak belirlenebilir oldukları ölçüde sorumlu olacaktır. Özellikle bankalar ile üçüncü kişiler arasında akdedilen rehin sözleşmelerinde yer alan geniş kapsamlı teminat amacı açıklamalarının, rehin hakkının fer’iliği ilkesi nedeniyle, hangi alacaklar bakımından belirlilik ilkesinin koşullarını taşıdığı belirlenmesi özel önem arz etmektedir. Zira, bu şekilde rehin verenin sorumluluğunun kapsamı sınırlanmış olacağı gibi, sorumluluğu kapsamındaki alacakların hiç doğmaması yahut sona ermesi halinde rehin teminatı da alacağına bağlı

³⁴ Alman Federal Mahkemesi, (BGHZ 130, 19=WM 1995, 1397, 1398) kefilî, asıl asıl borçlunun doğmuş ve doğacak bütün borçlarından sorumlu tutan sözleşme koşullarının “alacağın belirliliği” ilkesi açısından herhangi bir hukuki sorun içermediğini; zaten hangi alacakların hükmün kapsamına gireceğini belli olduğunu ancak bu tür hükümlerin denetiminin, genel işlem koşullarına ilişkin § 305 c/f. 1 BGB (sürpriz koşul) ve § 307 /f. 1 BGB (içerik denetimi) ile bu hükümlerin uygulama alanı bulmadığı durumlarda § 138/f. 1 BGB (ahlaka aykırı işlemler) hükümleri ile yapılabileceğini kabul etmektedir. Her ne kadar anılan hükümler uyarınca yapılan denetim de yine bizim “belirlilik ilkesi” çerçevesinde vardığımız sonuçları ortaya koymakta ise de (bkz. yalnızca **Schmimansky/Bunte/Lwowski**, § 90, N. 97 vd.), Federal Mahkemenin bu tür koşullar bakımından teminat altına alınan alacağın “belirli” olduğuna ilişkin görüşüne yukarıda açıkladığımız gerekçelerle katılmadığımızı da belirtmekte fayda görüyoruz. Aynı görüşte, **Reinicke/Tiedtke**, N. 104; **Horn**, ZIP 1997, 525, 528.

³⁵ Aynı yönde BGE 128 III 434 vd.

olarak sona erecektir. Teminatın belirli olmayan sayıda alacak için güvence oluşturması, fer'i teminatların bu özelliğinin içi boş bir kavrama dönüşmesine yol açacaktır. Keza fer'i nitelikte olmayan teminatlarda da, alacağa bağlı olarak teminat hakkının da sona ereceğine ilişkin açık yahut örtülü olarak kararlaştırılmış koşulların da aynı durumda işlevsiz kalacağı ortadadır.

Üçüncü kişi konumundaki teminat verenin, asıl borçlunun müstakbel bütün borçlarından sorumlu olmasını öngören açıklamanın yukarıda belirtilen kapsam ve içerikte teminat işleminin içeriğine dahil olduğu hallerde ikincil bir sorun olarak karşımıza bu açıklamaların teminat verenin ekonomik özgürlüğünü sınırlandırmak suretiyle kişilik hakkını ihlal edip etmeyeceği yahut haksız şart niteliğinde olup olmayacakları sorusu çıkmaktadır. Belirli yahut belirlenebilir nitelikteki alacaklardan, teminat verenin *kişisel* yahut *teminat ile* sorumluluğunun kanunen yahut sözleşmeyle sınırlanmış olduğu durumlarda teminat verenin ekonomik özgürlüğüne yönelik bir müdahaleden söz edilemeyeceğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Aynı durumda TBK m. 25 ve TKHK m. 5 anlamında dürüstlük kurallarına aykırı biçimde teminat veren aleyhine ve onun durumunu ağırlaştırıcı bir durum ortaya çıktığından da söz edilemez³⁶. Ancak kanunen ve/veya teminat işlemi ile teminat verenin *zaman ve kapsam* bakımından sorumluluğunun sınırlandırılmadığı teminatlarda, özellikle tüzel kişilerce verilen kefalet dışındaki kişisel teminatlarda³⁷ ve taşınır ile taşınmaz teminatlarında³⁸, söz konusu koşul, teminat verenin kişilik hakkını ihlal edeceği gibi haksız şart olarak da kabul edilebilecektir³⁹. Bu noktada teminat verenin asıl borçlu olması ile üçüncü kişi olması arasında, korunmaya değer menfaatleri açısından bir fark bulunmadığından burada konuya ilişkin daha fazla detaya girmeyip borçlu tarafından müstakbel alacaklara ilişkin verilen teminatlar bağlamında ileride yaptığımız açıklamalara atıf yapmakla yetiniyoruz.

Bankacılık uygulamasına bakıldığında kefilin sorumluluğunun, asıl borçlunun kefaletin verilmesine sebep olan kredi sözleşmesinden doğacak borçları ile sınırlandırıldığı ve yukarıdaki geçersizlik hallerinin kefalet açısından ender ortaya çıktığını

³⁶ Karş. **Wiegand**, Personalsicherheiten, s. 202 vd.; **Wolfgang Wiegand**, Die Grundpfandrechte, Berner Bankrechtstag 1996, s. 82 vd.

³⁷ Kefalet sözleşmeleri ve TBK m. 603 hükmünde yer alan atıf nedeniyle gerçek kişilerce verilecek kişisel teminatlarda teminat verenin sorumluluğu sözleşmede belirlenmek zorunda olunan azami meblağ ile sınırlı olup (TBK m. 589/f. 1), bu sorumluluk kefalette aynı zamanda uzatılmadıkça 10 yıllık sürenin sonunda sona erer (TBK m. 598/f. 4).

³⁸ Taşınır teminatlarının aksine ipotekte, ipotek veren üçüncü kişinin sorumluluğu, tapu sicilinden belirlenebilecek olan ipotek yükü ile sınırlıdır. Ancak belirtelim ki, bu sorumluluk süre ile sınırlı değildir ve özellikle cari hesap şeklinde işleyen bir kredi ilişkisi için verilen ipotekte teminat verenin uzun yıllara yayılan sorumluluğu gündeme gelebilmektedir.

³⁹ Taşınır rehni bakımından BGer, 20.8.2007, 4A_141/2007, E. 4.3; **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB N. 461, 466; kefalet bakımından BGE 120 II 35, 38 vd.; BGE 128 III 434, 437 vd.

görmekteyiz. Ancak diğer teminat türleri, özellikle de üçüncü kişilerce verilen rehin teminatları için aynı şeyi söylemek maalesef mümkün değildir. Banka kredi sözleşmeleri bağlamında akdedilen rehin sözleşmelerinde, rehin verenin, asıl borçlunun hangi sebepten doğarsa doğsun bütün borçlarından sorumlu olduğuna ilişkin geniş kapsamlı teminat amacı açıklamalarına sıklıkla yer vermektedir⁴⁰. Dolayısıyla bu tür koşulların, içerdikleri geniş kapsamlı teminat amacı açıklamalarına rağmen ancak *belirli* alacaklar için bankaya teminat sağladıkları ve bunun da yine sorumluluğun zaman ve kapsam yönünden sınırlanmış olması halinde geçerli olacağı kabul edilecektir.

II. Asıl Borçlu Tarafından Sağlanan Teminatlar Bakımından

1. Doğmuş Alacaklar

Teminat veren ile asıl borçlunun aynı kişiler olduğu durumlarda⁴¹, teminatın “*hangi hukuki sebepten olursa olsun doğmuş bütün alacakları*” kapsadığına ilişkin bir teminat amacı açıklaması kural olarak geçerli biçimde kararlaştırılabilir. Zira böyle geniş kapsamlı bir açıklamaya rağmen, taraflar için, teminatın kuruluşu anında söz konusu alacakların kapsamının objektif olarak belirlenebilir olduğu açıktır⁴². Üçüncü kişi teminatlarında olduğu gibi, bu alacakların taraflar arasındaki süregel ticari ilişkiden mi veya daha somut ifadeyle, teminatın sağlanmasına vesile hukuki ilişkiden mi doğduğu sorusunu burada yöneltmemizi gerektirecek bir neden bulunmamaktadır. Zira taraflar arasındaki ticari ilişki dışındaki bir hukuki sebepten –örneğin haksız fiilden- doğmuş bir alacak dahi bulunsa, bunun teminat veren borçlu için gerek objektif gerekse subjektif manada belirlenebilir nitelikte olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

⁴⁰ Bkz. örneğin Vakıfbank Tüketici Kredisi Borçlanma ve Rehin Sözleşmesi madde 14: “*Müşteri ve/veya Rehin Veren, gerek bu sözleşmeden, gerekse Bankayla imzalamış bulunduğu başka sözleşmelerden ve/veya herhangi bir nedenden doğmuş/doğacak borçlarının teminatı olarak aşağıda belirtilen nakit, mevduat, döviz tevdiat hesabı, repo, devlet tahvili, hazine bonosu, yatırım fonu, Eurobond vb. hesaplarının Banka’ya rehnedildiğini kabul ve taahhüt ederler.*”; madde 15: “*Müşteri ve/veya Rehin Veren, gerek bu sözleşmeden, gerekse Bankayla imzalamış bulunduğu başka sözleşmelerden ve/veya herhangi bir nedenden Müşteri’nin gerek asaleten ve gerekse kefaleten doğmuş/doğacak her türlü borçlarının teminatı olarak aşağıda nitelikleri belirtilen aracın fekki Banka’ca bildirilinceye kadar,-TL (Yalnız TL) üzerinden süresiz olarak Banka’ya rehnedildiğini kabul ve taahhüt ederler.*” (http://www.vakifbank.com/documents/tuketici_kredisi_borclanma_ve_rehin_sozlesmesi.pdf).

⁴¹ Teminat veren üçüncü kişi olsa da, asıl borçlu şirketin tek ortağı yahut ortaklarından birisi olarak şirketin banka ile olan iş ilişkisinin kapsam ve içeriğini belirlemede etkili olduğu durumlarda da borçlu tarafından sağlanan teminatlara ilişkin kurallar geçerli olacaktır. Burada ortağın, banka ile olan iş ilişkisine yönelik tasarruflara katılıp katılmadığının bir önemi yoktur. Aynı esaslar, şirket yöneticisi tarafından sağlanan teminatlar ile bir eşin diğer eş lehine sağladığı teminatlar bakımından da geçerlidir. Bkz. **Schimansky/Bunte/Lwowski**, § 90, N. 99; **Bucher**, Recht 1994, 168, 181; **Bülow**, N. 152; BGHZ 131, 55, 59; 109, 197, 203; BGH NJW 1997, 2677; BGHZ 106, 19, 23/24; karş. ayrıca YHGK 15.11.2006, E. 2006/19-726 K. 2006/719.

⁴² Karş. **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB, N. 469, 476.

Genel kapsamlı bir teminat amacı açıklamasının genel işlem koşulu olarak karşımıza çıkması halinde ise, TBK m. 21/f. 1 uyarınca yapılacak genel bilgilendirme dışında ayrıca söz konusu teminat koşuluna *özel* olarak teminat veren borçlunun aydınlatılması, bunun sözleşmenin parçası olması ve özellikle de taraflar arasındaki ticari ilişkiye tamamen yabancı –örneğin haksız fiil yahut sebepsiz zenginleşmeden doğmuş bir alacak için de teminat teşkil etmesi bakımından- TBK m. 21/f. 1 anlamında sürpriz koşul oluşturmaması açısından elzemdir. Nihayet, söz konusu borçlardan teminat verenin zaten kişisel sorumluluğu bulunduğundan, böyle bir teminat açıklamasının, TBK m. 25 (TKHK m. 5/f. 1) anlamında haksız şart olarak nitelenememesi yahut MK m. 23/f. 2 anlamında kişilik haklarını ölçüsüz biçimde sınırlaması söz konusu olmayacaktır⁴³.

2. Müstakbel Alacaklar

Teminat sağlama anlaşmasına sebep olan hukuki ilişki çerçevesinde doğacak alacaklar, teminat sözleşmesinde çok geniş kapsamlı bir teminat amacı açıklaması yer alıyor olsa da, asıl borçlu tarafından verilen teminatın kapsamına girecekleri hususunda tereddüt etmemek gerekir⁴⁴. Zira böyle bir durumda, teminat altında olduğu iddia edilen alacak, borçlu/teminat veren için öngörülebilir ve dolayısıyla da belirlebilir niteliktedir.

Taraflar arasındaki teminatın verilmesine vesile hukuki ilişkiden olmasa da, bunun da dahil olduğu yine taraflar arasında süregelen *ticari ilişki* kapsamında başka hukuki sebeplerden doğacak alacaklar da teminat kapsamında olacaklardır⁴⁵. Zira, bu alacakların da kural olarak belirlenebilir oldukları söylenebilir. Örneğin, cari hesap şeklinde işletilmeyen bir kredi alacağı vesilesiyle banka lehine rehin tesis ederken, rehinin ileride ticari ilişkiden doğacak her türlü alacağı kapsayacağı kararlaştırılmışsa, bankanın aynı kişiyle aralarındaki bu ilişki⁴⁶ çerçevesinde ileride açacağı, örneğin

⁴³ Karş. **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB, N. 469, 476.

⁴⁴ İpotek için BGE 108 II 49, 106 II 263 f, 51 II 282; taşınır rehni için BGer, 11.11.2009, 4A_435/2009; BGE 106 II 257, 263 vd.; ayrıca **ZürcherK-Oftinger/Bär**, Art. 884 N. 129, 131; **Frotz**, Aktuelle Probleme des Kreditsicherungsrechts, s. 23.

⁴⁵ **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB, N 469 vd.; **Betschart**, N. 508; BGE 108 II 49.

⁴⁶ Banka ile müşterisi arasındaki ilişki özelinde “ticari ilişki” kavramını şöyle somutlaştırabiliriz: Öncelikle belirtelim ki, banka ile müşterisi arasındaki ticaret ilişkisi, çoğu zaman sürekli borç ilişkisi kuran bir sözleşme ilişkisine dayanır. Bu bağlamda ilk akla gelen sözleşmeler: Kredi açılması, mevduat hesabı açılması, çek defteri kullanılması, akreditif, kasa kiralama ile bunların birkaçına ait unsurlardan oluşan karma sözleşmeler. Bazen de bu ilişki, süreklilik arzetmeyen, ani edimli bir sözleşmeye dayanır: Kambiyono senetlerinin iştira ve iskontosu, her türlü bilgilendirme, gişe işlemleri (döviz alım-satım, fatura yatırma, çek tahsili, havale-eft işlemleri vs.). Öte yandan banka ile müşterisi ve bazen de üçüncü kişi arasında öyle hukuki ilişkilere rastlanır ki bunların “ticaret ilişkisi” kapsamında olduklarını söyleyemeyiz; ancak bunların taraflar arasında bir borç ilişkisi kurduklarında da şüphe yoktur: Örneğin, asli edim yükümlülüğü bulunmayan bir kanuni

nakdi-gayrinakdi krediden doğacak alacaklar ve bunların fer'i alacakları da rehlin kapsamına girecektir⁴⁷. Yine kredi ertelemesinde esasen yeni bir kredi kullanımı söz konusu olsa da⁴⁸ asıl borçlunun ertelenen kredi için verdiği teminatın yeni kredi alacağını kapsadığı kabul edilebilecekken, aynı durumda kefilin sorumluluğu sadece ertelenen kredi borcu ile sınırlı olacaktır. Ayrıca, asıl borç ilişkisinin hükümsüz olması halinde ortaya çıkacak zarardan doğan alacak kefilin sorumluluğu kapsamına girmezken, aynı alacağın, borçlu tarafından verilen teminatın kapsamında olduğu kabul edilebilecektir⁴⁹.

Taraflar arasındaki *ticari ilişkiye yabancı* hukuki sebeplerden doğan alacaklar içinse aynı şey söylenemeyecektir⁵⁰. Örneğin, bir kredi sözleşmesi ilişkisi nedeniyle asıl borçlu, bir üçüncü kişiden olan alacağını bankaya teminat amaçlı temlik ettiğinde, teminatın kapsamına, kredi borçlusunun mevduat hesabına yanlışlıkla yapılan ödeme nedeniyle doğan iade alacağı yahut internet bankacılığı için verilen şifrenin kredi borçlusunun kusuruyla başkasının eline geçmesi ve hesabın boşaltılması nedeniyle doğan tazminat alacağı girmeyecektir. Zira ortalama bir banka müşterisinden, teminat anlaşması yaparken, banka ile aralarındaki ticari ilişkiye yabancı bu tür alacakların da teminat kapsamına gireceğini öngörmesi, dürüstlük kuralı gereği bekle-

borç ilişkisi kuran davranışlar (culpa in contrahendo sorumluluğu, özen, davranış ve koruma yükümlülüğü ihlalden doğan sorumluluk) yahut geniş anlamda haksız fiil sorumluluğu, sebepsiz zenginleşme esasına dayanan borç ilişkisi ve diğer kanuni sorumluluk halleri. Teminat anlaşmaları çoğu zaman sürekli sözleşmelere dayanan ticari ilişkilerde karşımıza çıkar. Şüphesiz diğer ticari ilişkilerde, özellikle de büyük inşaat işleri, işyeri kiralari, finansal kiralama, uluslararası ticaret ilişkilerinde de teminat uygulaması bulunmakla birlikte, bankacılık sektöründe bu oldukça geniş kapsamlı ve çeşitlidir.

47 Kanaatimizce gerekmediği halde bu durumun açıkça belirtildiği bir teminat amacı açıklaması için bkz. örneğin Yapı Kredi Bankası Menkul Kıymetler ve Mevduat Rehin Sözleşmesi madde 1: “*REHİN VEREN, mülkiyeti ihtilafsız olarak kendisine ait bulunan ve aşağıda dökümü yapılan hisse ilmhaberli, hisse ve intifa senetleri, finansman bonosu, gelir ortaklığı senedi, TL veya Döviz vadeli veya vadesiz mevduat Hesapları, Hazine Bonosu, Varlığa Dayalı Menkul Kıymet, devlet ve Türkiye'deki veya yurtdışındaki kuruluşların velv veya şirketlerin mevzuat çerçevesinde çıkardığı veya çıkaracağı her türlü menkul kıymetler ile tahvilleri ve altınları (Bundan böyle kısaca “HAK ve MENKUL KIYMETLER” denilecektir) bu sözleşmenin imzalandığı tarihten önce ve sonra 'nin (MÜŞTERİ) BANKA'nın Merkez ve şubelerinde (kefalet ve üçüncü kişilerin MÜŞTERİ'den olan kredi alacaklarının BANKA'ya temlik edilmesiyle doğmuş ve doğacak alacaklar da dahil olmak üzere) adına açılmış ve açılacak her türlü nakit ve gayrinakit kredilerinin ve bunların faiz, komisyon ve gider vergisi, sigorta ücreti, takip ve dava masrafları ve vekalet ücreti gibi fer'i borçlarının teminatı olarak BANKA'ya rehnemeyi kabul eder.”*

48 Bkz. **Schimansky/Bunte/Lwowski**, § 90, N. 103 ve orada dn. 5'te anılan yazar ve mahkeme kararları.

49 Aynı yönde **Wolf/Lindacher/Pfeiffer**, 5. Teil (Sicherungsrechte), N. 178.

50 **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB, N. 472; **Ulmer/Brandner/Hensen**, AGB-Recht Kommentar Teil 3 (10), N. 30; BGE 106 II 263 f; BGE 108 II 49.

nemez⁵¹. Bir başka deyişle, söz konusu alacaklar, teminat amacı açıklamasına güven esasına göre verilecek anlam kapsamında “belirlenebilir alacaklar” değildirler. Dolayısıyla teminat verenin teminat amacına yönelik irade açıklamasının bu alacakları kural olarak kapsamadığını ve taraf iradelerinin güven esasına göre yapılacak yorumundan, TBK m. 1 anlamında bir uyuşmanın bulunmadığını söyleyebiliriz⁵².

“*Hangi hukuki sebepten olursa olsun doğacak bütün alacaklar*” için asıl borçlu tarafından verilen teminatların kapsamı taraflar arasındaki ticari ilişki çerçevesinde mevcut hukuki ilişki(ler)den doğan alacaklarla sınırlı kabul edildiğinde dahi, borçlunun teminatla sorumluluğunun teminat sözleşmesi ile *zaman* sınırlamasına tabi tutulmamış olması halinde, bu tür teminat amacı açıklamalarının onun ekonomik özgürlüğünü ölçsüz biçimde sınırlaması sebebiyle kişilik hakkını ihlal ettiği (MK m. 23/f. 2) ve yine borçlunun dürüstlük kurallarına aykırı biçimde durumunu ağırlaştırıcı nitelikte oldukları (TBK m. 25) kabul edilebilecektir⁵³. İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında (BGE 51 II 281 vd.) bu bağlamda bizim de katıldığımız şu tespitlere yer vermektedir: Bu türden bir koşulun varlığı halinde rehin veren için “*mevcut borçlarını ödedikten sonra bile rehin konusu şeyi geri alması mümkün olmayacaktır, çünkü davalının (bir banka) aralarındaki doğrudan iş ilişkisi kesilmiş olsa da gelecekte bir üçüncü kişi alacaklıdan sağlayacağı kazanımla tekrardan ona karşı bir alacak sahibi olması imkân dahilindedir.*” Herhangi bir zaman sınırlaması yapılmazsa bu türden bir teminat amacı açıklamasının, *lex commissoria* yasağını ihlal edeceği ve fer’i teminatlar bakımından *fer’ilik ilkesi* ile de bağdaşmayacağı açıktır⁵⁴. Dolayısıyla teminat

⁵¹ Karş. **Betschart**, N. 507. Bu bağlamda Y. 8. HD.’nin 5.6.2012 tarih ve E. 2012/4787, K. 2012/5260 sayılı kararı dikkat çekicidir. Karara konu olayda, bir bankadan kullandığı kredi borcunu teminen taşınmazı üzerinde taşınmaz malikinin “*bankaya karşı doğmuş doğacak, her türlü borçlarının teminatını teşkil etmek üzere 1.derece 1.sırada fekki alacaklı banka tarafından bildirilinceye kadar süresiz olarak (150.000 YTL) yüzelli bin YTL bedelle ipotek edildiği görülmektedir*”. Ayrıca karar metninden, bankanın, kredi alacağı dışında bir alacak için rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip yaptığı anlaşılmalı birlikte, alacağın dayandığı hukuki sebep belirli değildir. Yargıtay 8. Hukuk Dairesi, kararında, “*Somut olayda ipotek veren borçlunun (halefiyet yolu ile ipotekli taşınmazı satın alanın) taşınmazın tüm borçlar için teminat verildiği, bir başka deyişle satın alınan taşınmazın doğmuş doğacak tüm borçlardan limit dahilinde sorumlu olduğu düşünüldüğünde sadece konut kredisinden kaynaklı borçtan sorumlu olunacağı yönündeki şikayet ve temyiz nedenleri yerinde değildir*” sonucuna varmıştır. Bizce kredi alacağı dışındaki alacak, ancak taraflar arasındaki kredi sözleşmesiyle kurulan ve çerçevesi belirlenmiş olan ticari ilişki dahilinde bir alacaksa, ipotek buna da teminat sağlayacaktır. Aksi takdirde belirlenebilir bir alaktan söz edilemeyeceği için, ipotek teminatı kapsamında değerlendirilemez.

⁵² Güven esasına göre teminat amacı açıklamasının yorumunda, somut olayın bütün özellikleri dikkate alınması gerekeceğinden, teminatın verilmesine sebep iş ilişkisi ile ihtilafı alacak arasında bir bağlantı bulunduğunun ispat edilmesi halinde, teminatın bu alacağı da kapsadığı sonucuna varılacağına tereddüt etmemek gerekir. Yalnız burada ispat yükü, genel ispat kuralı gereği (MK m. 6) kendi lehine haklar çıkaracak olan teminat alacaklısında olacaktır.

⁵³ Karş. **ZürcherK-Oftinger/Bär**, Art. 884 ZGB N. 128, 131; Spiro II 1269; BGE 108 II 49, BGE 4A_141/2007, 20.08. 2007, Erw 4.3.

⁵⁴ **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB, N. 466.

sözleşmesinde belirli bir süre belirtilmemişse, dürüstlük kuralına göre tespit edilecek makul bir süre boyunca doğacak alacaklar için teminatın güvence sağlayacağı; bu süreden sonra ise teminatın sona ereceği sonucuna varılabilir. *Planck* tarafından savunulan bir başka ihtimal de, teminatın verilmesine vesile temel borç ilişkisi süresince ticari ilişki dahilindeki bütün borç ilişkilerinden doğacak borçların tamamına teminat oluşturması; ancak taraflar arasındaki bu temel ilişkinin sona ermesi ile birlikte teminatın sonradan doğacak diğer alacaklar için –bunlar ticari ilişki kapsamında olsalar dahi- geçerliliğini yitirmesi yönündedir⁵⁵.

III. Geniş Kapsamlı Teminat Amacı Açıklamalarında Gündeme Gelebilecek Hükümsüzlük

Teminat sözleşmesinde yer alan teminat amacı açıklaması (teminat koşulu) ne kadar geniş kapsamlı kaleme alınırsa alınsın, borçlu tarafından sağlanan teminatlar da, taraflar arasındaki ticari ilişkinin kapsamı dışındaki hukuki ilişkilerden doğan alacaklar; üçüncü kişi teminatlarında ise ticari ilişki kapsamında dahi olsa teminatın verilmesine vesile hukuki ilişki dışında, bir başka hukuki ilişkiden doğan alacaklar, *belirlilik* koşulunu sağlamadıklarından sağlanan teminatın kapsamına girmeyeceklerdir. Zira teminat sözleşmesi kurulurken bu türden belirli olmayan, işleme yabancı, alışılmadık, sürpriz alacakların, teminatın kapsamına girecekleri hususunda, teminat sağlama işlemleri yapılırken TBK m. 1 anlamında taraf iradelerinin uyuştüğundan söz edebilmemize imkân bulunmamasıdır. Bir başka ifadeyle, taraf iradelerinin güven ilkesine göre yorumundan, belirsiz alacakların teminat sözleşmesi kurulurken teminatın kapsamına yönelik varılan uzlaşının dışında kaldıkları sonucuna varılacaktır. Dolayısıyla belirli olmayan alacakları kapsayan içeriğiyle söz konusu sözleşme hükmü yok hükmündedir. Keza bu açıklamanın genel işlem koşulu niteliğinde olması ve TBK m. 21/f. 2 anlamında sürpriz koşul niteliğinde olduğu hallerde de varılacak sonuç aynı olacaktır⁵⁶.

Öte yandan buraya kadar ki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, belirsiz alacakları da kapsar biçimde kaleme alınmış olması nedeniyle teminat amacı açıklamasının –ve dolayısıyla teminat sağlama işlemlerinin- *tamamı* hükümsüz olmayacaktır. Teminat koşulunun, TBK m. 22 ve 27/f. 2 hükümlerinin –kıyasen veya doğrudan uygulanması ile yalnızca *belirsiz/sürpriz alacaklar* bakımından kısmi hükümsüzlük yaptırımına tabi olduğu kabul edilecektir. Gerçekten de, gerek yargı içtihatları ve gerekse doktrinde ağırlıklı olarak kabul edildiği üzere ölçüsüz, aşırı nitelikteki yü-

⁵⁵ **Gottlieb Planck**, Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Bd. III: Sachenrecht, bearbeitet von Brodmann Erich und Strecker D., 4. A., Berlin/Leipzig 1920, § 1204 BGB, N. 2b.

⁵⁶ TBK m. 21/f. 2'de öngörülen “yazılmamış sayılma” yaptırımının da esasen yokluk yaptırımı olduğu konusunda doktrinde görüş birliği mevcuttur. Bkz.örneğin **Oğuzman/Öz**, Cilt 1, s. 168; **Eren**, Borçlar Hukuku, s. 221.

kümlülüklerin tarafların farazi iradeleri ile de uyumlu, kanunun cevaz verdiği ölçüye çekilmesi konusunda, TBK m. 27/f. 2 hükmü ile hakime bir yetki tanınmaktadır⁵⁷. Buna uygun olarak geniş kapsamlı teminat koşullarının da, *belirli* alacaklar bakımından geçerli olduğu; bunun dışındaki alacaklar için ise hükümsüz olduklarının kabulü, tarafların farazi iradelerine uygun bir sonuç olacaktır⁵⁸.

Bununla birlikte geniş kapsamlı teminat koşulunun belirlilik ilkesine uygun içeriği ile de her zaman geçerli olamayabileceğini ifade etmiştik. Teminat sağlayan borçluyu yahut üçüncü kişiyi, ne zaman ve ne şekilde sona ereceği belirli olmayan bir ticari ilişki yahut temel hukuki ilişki kapsamında ileride doğacak alacaklardan belirsiz bir süre için sorumlu tutmak, onun ekonomik özgürlüğünün ölçüsüz sınırlanmasına yol açarak kişilik hakkını ihlal edeceği gibi (MK m. 23/f. 2); dürüstlük kurallarına aykırı biçimde durumunu ağırlaştırdığı ölçüde de TBK m. 25 ve TKHK m. 5/f. 3 anlamında haksız koşul olma özelliği de taşıyacaktır. Bu konuda kanun koyucu, kefalet teminatı bakımından, kefalet sözleşmesinin şekli koşulları arasında kefilin sorumlu olacağı azami miktarın belirtilmesi gerektiğini öngören TBK m. 583/f. 1 ve gerçek kişilerce verilecek kefaletin sözleşmenin kurulmasından itibaren 10 yıl geçmekle kendiliğinden sona ereceğini düzenleyen TBK m. 598/f. 3 hükmü ile gerçek kişi kefiller için yeterli diyebileceğimiz bir kanuni koruma sağlamış bulunmaktadır. Bunun dışında taşınmaz rehninde, rehin verenin tapuda tescil edilen ipotek yükü ile sınırlı sorumluluğu da taşınmaz rehni verene belirli ölçüde bir koruma sağlamakta ise de gerek burada ve gerekse –gerçek kişi kefaleti dışında- diğer bütün teminatlarında, teminat verenin sorumluluğunun herhangi bir kanuni süre sınırlanmasına tabi tutulmadığını görüyoruz. Teminatın fer'i nielikte olması da bu noktada özellikle geçerli biçimde geniş kapsamlı teminat koşulu kararlaştırıldığı hallerde teminat vereni korumaktan uzaktır. Çünkü mevcut alacak sona erse bile ileride doğması alacaklar bakımından da teminat verenin, teminatla sorumluluğu devam etmektedir. Peki böyle durumlarda, teminat amacı açıklamasının ve dolayısıyla teminat sözleşmesinin kişilik hakkına aykırılık nedeniyle TBK m. 27/f. 1 uyarınca kesin hükümsüz olduğu sonucuna varılması ne derece isabetli olacaktır?⁵⁹ Bizce, sözleşmenin mümkün oldu-

⁵⁷ **Bucher**, Recht 1994, 168, 182; BGE 108 II 47 E. 2, 51 II 273 E. 4 s. 282, 114 II 159 E. 2c s. 163/164; **Veysel Başpınar**, Kısmi Butlan, s. 169.

⁵⁸ Nitekim İsviçre Federal Mahkemesi de geniş kapsamlı teminat taahhütlerinin otomatikman geçersizliği sonucuna varmamakta ve taraflar arasında devamedegele ticari ilişki kapsamına giren alacaklar için bu tür taahhütlerin hüküm doğuracağını kabul etmektedir. Bkz. BGE 51 II 273, 281 vd.; BGE 106 II 257, 263 vd.; BGer. 11.11.2009, 4A_435/2009, E. 3.3.1; BGE 108 II 47, 48 vd.; BGer 2.2.2010, 5A_122/2009, E. 4.

⁵⁹ Oysa doktrinde ve yargı içtihatlarında hakim görüş, bu tür teminat koşulunun ve dolayısıyla teminat sözleşmesinin kişilik hakkına aykırılık nedeniyle kesin hükümsüz olacağı yönündedir. Bkz. **BernerK-Zobl/Thurnherr**, Art. 884 ZGB N. 461, 466; **BaslerK-Ernst/Zogg**, Art. 824 ZGB N. 26; BGE 108 II 47, 48 vd.; BGE 51 II 273, 281 vd.; BGE 120 II 35, 38 vd.; BGE 128 III 434, 437 vd.

ğunca ayakta tutulacak biçimde yorumlanması ilkesi (*favor contractus*) gereği, üçüncü kişi teminatlarında teminat verilmesine vesile hukuki ilişki (örneğin cari hesap kredi ilişkisi) belirli bir süreye bağlanmışsa, teminatın da bu süre boyunca doğması olası alacaklar için güvence sağlayacağı; herhangi bir süre öngörülmemişse bu konuda bir kanun boşluğu bulunduğu kabulüyle, boşluğun TBK m. 598/f. 3 hükmü kıyasen uygulanarak doldurulması ve teminat sözleşmesinin akdinden itibaren işleyecek on yıllık sürenin sonunda teminatın ortadan kalkacağı kabulü isabetli olacaktır.

Borçlu tarafından sağlanan aynı teminatlarda ise⁶⁰, yine bir kanun boşluğu bulunduğu kabul edilerek, Medeni Kanun m. 1 hükmü uyarınca hakim tarafından yaratılacak hukuk ile doldurulması isabetli olacaktır. Bu konudaki önerimiz Türk Borçlar Kanunu'ndaki en uzun alacak zamanaşımı süresi olan yirmi yıllık süre dikkate alınarak boşluğun doldurulmasıdır. Yani borçlu tarafından sağlanan aynı teminatlar, geniş kapsamlı teminat amacı açıklamaları çerçevesinde en çok yirmi yıl için teminat sağlama işlevine sahip olmalı; taraflar açıkça bundan daha uzun bir süre öngörmedikçe yahut kısa olan süre uzatılmadıkça yirmi yıllık süre sona erdikten sonra artık teminata başvurulamazdır. Bir başka deyişle, yirmi yılın dolması ile birlikte teminat amacı anlaşması ve dolayısıyla teminat sağlama işlemi kendiliğinden sona ermiş kabul edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ayrancı, Hasan**, Kefalet Sözleşmesinde Asıl Borcun Belirli Olması İlkesi ve Cari Hesaba Kefalet, GÜHFD Cilt 9, Sayı 1-2 (Haziran-Aralık 2005), 111.
- Başpınar, Veysel**, Borç Sözleşmelerinin Kısmi Butlanı, Ankara 1998.
- Betschart, Franziska Martha**, Der Grundpfandvertrag und die Allgemeinen Geschäftsbedingungen der Banken, Zürich 2011.
- Bucher**, Grundprobleme des Kontokorrents, Recht 1994,
- Bülow, Peter**, Recht der Kreditsicherheiten, Heidelberg 2012.
- Canaris, Claus Wilhelm**, Bankvertragsrecht 3. Auflage 1981.
- Eren, Fikret**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Ankara 2012.
- Gauch/Schluemp/Schmid**, Schweizerisches Obligationenrecht, Allgemeiner Teil, 9. A., Zürich/Basel/Genf 2008.
- Lwowski, Hans-Jürgen/Fischer, Gero /Langenbucher, Katja**, Das Recht der Kreditsicherung, Berlin 2011.
- Oftinger, Karl/Bär, Rolf**, Art. 884-918 ZGB. Das Fahrnispfand, Band IV/2c - Das Sachenrecht - Die beschränkten dinglichen Rechte, Zürich 1981.

⁶⁰ Kişisel teminatlarda teminat hakkının konusu yine bir alacak hakkı olduğundan ve bu alacak her durumda bir zamanaşımı süresine tabi olduğundan ayrıca zaman sınırlaması ihtiyacı bulunmamaktadır.

- Oğuzman, Kemal /Öz, Turgut**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.1, İstanbul, 2013.
- Schimansky, Herbert/Bunte, Hermann-Josef/Lwowski**, Hans-Jürgen (Hrsg.), Bankrechts-Handbuch, Band II, München 2011.
- Schmid, Stefan J.**, Die Geschäftsbeziehung im schweizerischen Bankvertragsrecht, 1994.
- Schmid, Jörg/Hürlimann-Kaup, Bettina**, Sachenrecht, 4. Auflage, Zürich 2012.
- Tekinalp, Ünal**, Banka Hukukunun Esasları, İstanbul 2009.
- Ulmer/Brandner/Hensen**, AGB-Recht, Kommentar zu den §§ 305-310 BGB und zum UKlaG. Mit kommentierten Vertragstypen, Klauseln und speziellen AGB-Werken, Köln 2011.
- Wiegand, Wolfgang**, Personalsicherheiten, Berner Bankrechtstag, 1995.
- Wolfgang Wiegand**, Die Grundpfandrechte, Berner Bankrechtstag 1996.
- Wolf, Manfred/Lindacher, Walter/Pfeiffer, Thomas**, AGB-Recht Kommentar, 6. Auflage, München 2013.
- Zobl Dieter**, Zur Morphologie und rechtlichen Qualifikation der Geschäftsverbindung im Bankverkehr, in: Honsell/Portmann/Zäch/Zobl, Aktuelle Aspekte des Schuld- und Sachenrechts, Festschrift für Heinz Rey zum 60. Geburtstag, Zürich 2003, 505 vd. ("Morphologie").
- Zobl, Dieter/Thurnherr, Christoph**, Syst. Teil und Art. 884-887 ZGB, Berner Kommentar, Bd. IV/2/5/1 Bern, 2010.